

Советски Союза кӀахьегамхой! Кхы
а чоагӀагӀа йоаржаергья вай деррига-
ча халкӀа социалистически яхь! Цхьан
сага сих продукции яккхарна эггара хьал-
ха латтача капиталистически мех-
кашта тӀехьа а кхувргда вай, хьалха
а даргда вай!

ОКТАБРА 40 шу ДИЗАРА СИЙНА

ХалкӀа вахар тоадар—

Коммунистически партен
керттера декхар да

Сийлахь - йоккхача. Ок-
тябрьски социалистически
революцес дунен тӀа эггара
хьалха кӀахьегамхойта по-
литически экономически
бокьонаш енна ца леш ваха-
ра хьал тоадара бокьонаш а
елар.

Октябрьски революцес 40
шу дизарга ССКП Цент-
ральни Комитет даьча
кхайкамаш тӀа йоах:
«Сийлахь адамий
исторен чу керда зама — ка-
питализм йохарен социализм
чоагӀагӀагӀа зама — хьа-
иййлача Сийлахь-боккхача
Октябрин!»

1917 шерла капитализм вай
мехка хьалхьарон соци-
ализм котьларон дерригача
адамашта хьабийлар зиза
теха дика вахар хьалдарла
сийда никь.

Центральни статистически
управлени бюджетта хьа-
жара материалла хьабокх
1940 шерла болхлой дезала
хӀара сага сих кхоачаш хин-
начул дукхагӀа 1956 шерла
дукх 88 процент, чкъаьрийн
чкъаьрийн продукция 89
процент, шурен шурин про-
дукташ шоьза дукхагӀа,
шекар—2-за дукхагӀа кха-
чалга. Колхозникий дезала
сага сих хана чухь дукх
63 процент, чкъаьрийн
чкъаьрийн продукция шоьза
дукхагӀа, шекар 4,4-зи ду-
кхагӀа кхаьчалга.

Укх тӀехьарча хана чакх-
даьхад халкӀа вахара хьал-
торо тоарна докха бал-
хаш. 1957 шерла 1-ча январь
денз кӀезгӀа алапн доагӀа-
ла наха алапн ладкхара
дукха а ахча хьабийлар:
налог ца йоакхаш дола ала-
пн дукхагӀа даьд, 17 мил-
лионал дукхагӀа болча хӀама
совгӀаьхаш пенсеш тӀа до-
ладенд, 7 сакхата мара
болх бергбоаш балха дӀа
оттадеш дола гулакх деш
латт. Салаьлар паздникаш
долчен хьалхьарча денюшка
балха дӀа ладдеш. Кхуьш
боагӀа наха болх бе беза
ха ладдеш. Берхс йолчен
бер дачен кхалсага луш
йола отпуск дукхагӀа лу.

Укх тӀехьарча шерашка
коммунистически партес йок-
ка меропрятеш чакхьаьх
колхозникий хьал-торо то-
арна. Ялат, хьабий продук-
таш, коартлаш, овощаш, со-
маш, технически культураш
паччахьалкхена дӀалуш а
йохаш а луш бола мах
лоархӀам боллаш дукхагӀа
бир. Ахархой болхлойн, гу-
лакхара нахен вахар дӀа-
лахо а тоадарна боккха лоар-
хӀам боллаш ба 1957 ш. йо-
ла бетта ССКП ЦК-си СССР
Министрий Советон 1958
шерла 1-ча январь денз пач-
чахьалкхена яланза ярг-
йоаца юртбоахаман еррига а
продукташ колхозникий,
болхлой, гулакхерча наьха
боахамаша тӀелгӀа дӀадак-
кхара бас сомаш.

Коммунистически партес
массайолча хана боккха

лоархӀам баьб нах чубаха
ценош хьалдарна. Советски
йаьдал латтача шерашка го-
родашкен городской посел-
кашкен нах чубахача ценой
фонд ладхьеннай 3,7. Цхьа-
бакьда, цунца цхьана горо-
дашка баха нах дукхагӀа хи-
ларо (тӀехьарча 30 шерла
хьабий хинна ца леш дукха-
гӀа хиннаб) торо хилийтац
хӀанзарчоа нах чубаха цено-
ш кхоачам боллаш йаьлаш-
де. ХӀанз партес оттадеш
укх гартгарча 10—12 шерла
вай мехка наха чухь ценош
ца тоьар дӀадакхча аьнна
декхар. Из декхар толамаш
доахаш кхоачашдеш латт.

Коммунистически партес
ца хаддаш, дӀахо а кӀахье-
гамхой хьал-торо тоарна
чакхьаьхача политико болх-
лой а, ахархой а, интелли-
генца а кӀахьегам уйла
ладхьа. Кхы а дукхагӀа хьа-
ннар долаш кховсам лоттабу
пар керттера дола экономи-
чески декхар — экономиче-
ски дукхагӀа дӀадакхача
капиталистически мехкашта
сага сих промышленни юрт-
боахаман продукция яккхарна
тӀехьарча декхар кхоа-
чашдара.

ССКП XX-ча съезде а
партеси правительствоси
дӀахо а даь соцамаш кхоа-
чашдара вай республикерча
партийни а советски а ор-
ганизацие боккха болх бу
кӀахьегамхойта эшаш дола
гулакхаш дарна, пар хьал-
торо тоарна мел эшар дар-
на. Данаь дӀадакхаш да
кӀахьегамхойта шоаш дӀадо-
лаьх чубаха ценош хьал-
дарла гулакх дӀахо а дӀа-
доагӀартдолаш царна нов-
пн дукхагӀа даьд, 17 мил-
лионал дукхагӀа болча хӀама
совгӀаьхаш пенсеш тӀа до-
ладенд, 7 сакхата мара
болх бергбоаш балха дӀа
оттадеш дола гулакх деш
латт. Салаьлар паздникаш
долчен хьалхьарча денюшка
балха дӀа ладдеш. Кхуьш
боагӀа наха болх бе беза
ха ладдеш. Берхс йолчен
бер дачен кхалсага луш
йола отпуск дукхагӀа лу.

Укх тӀехьарча шерашка
коммунистически партес йок-
ка меропрятеш чакхьаьх
колхозникий хьал-торо то-
арна. Ялат, хьабий продук-
таш, коартлаш, овощаш, со-
маш, технически культураш
паччахьалкхена дӀалуш а
йохаш а луш бола мах
лоархӀам боллаш дукхагӀа
бир. Ахархой болхлойн, гу-
лакхара нахен вахар дӀа-
лахо а тоадарна боккха лоар-
хӀам боллаш ба 1957 ш. йо-
ла бетта ССКП ЦК-си СССР
Министрий Советон 1958
шерла 1-ча январь денз пач-
чахьалкхена яланза ярг-
йоаца юртбоахаман еррига а
продукташ колхозникий,
болхлой, гулакхерча наьха
боахамаша тӀелгӀа дӀадак-
кхара бас сомаш.

Коммунистически партес
массайолча хана боккха

Укх тӀехьарча шерашка
коммунистически партес йок-
ка меропрятеш чакхьаьх
колхозникий хьал-торо то-
арна. Ялат, хьабий продук-
таш, коартлаш, овощаш, со-
маш, технически культураш
паччахьалкхена дӀалуш а
йохаш а луш бола мах
лоархӀам боллаш дукхагӀа
бир. Ахархой болхлойн, гу-
лакхара нахен вахар дӀа-
лахо а тоадарна боккха лоар-
хӀам боллаш ба 1957 ш. йо-
ла бетта ССКП ЦК-си СССР
Министрий Советон 1958
шерла 1-ча январь денз пач-
чахьалкхена яланза ярг-
йоаца юртбоахаман еррига а
продукташ колхозникий,
болхлой, гулакхерча наьха
боахамаша тӀелгӀа дӀадак-
кхара бас сомаш.

Коммунистически партес
массайолча хана боккха

Шолжа-ГӀали тӀарча консервни завода хьокхаме болхлой

Продовольственный товарий
промышленности болхлой! Ба-
хархошта эшача кхачан про-
дуктай дикал йаьлаш а еш, низ
ма-кхоачча шерье производст-
во, — яха лозунг хьал а лоа-
цаш. Сийлахь-йоккхача Ок-
тябрьски Социалистически ре-
волюцес 40 шу дизарга сийна
даь балха тӀалоацамаш 24-ча
октябре, 7 дӀа ханал хьалха
тӀехьарча Шолжа-ГӀали
тӀарча консервни завода
кӀахьегамхойта.

Завода коллективо дош ден-
надар 7-ча ноября сийна пла-
нал совгӀ 200 эзар банка кон-
сервни 2 миллион банкшгӀа
йогӀа крӀыкшаш яла. 24-ча
октябре 10 бетта йола план
103,6 процент кхоачашгӀаьх
коллективо, планал совгӀ 1 мил-
лион 600 эзари сома валовой
продукции ара а кӀацаш.

Балха хьабий хьалхле якк-
хар новкост Лещенко Клав-
дийс кулгалдеча консервни че-
ха коллективо, кӀаьстна нов-
косташа Зотовски, Бортникова-
си кулгалдеча сменаша.

Даьхана толамашгӀаьх са-
тӀина ца леш, завода коллек-
тиво дош делар планал совгӀ,
кхы а дукхагӀа продукция ара-
хьа, аьнна.

25-ча октябрь хиннача, за-
вода кӀахьегамхой митинге от-
тадир: Шолжа-ГӀали тӀарча
консервни завода дикагӀа бола
производственникш Сийлахь-
йоккхача Октябрьски Социали-
стически революцес дезаца
денна сийна велопробег а еш
Ассински консервни завода
коллективагӀа кхы а ладкхара
балха толамаш дахарна уж

тӀаьхешаш дола тӀалоацамаш
дӀаийна баха, аьнна.

Цу дийнахь а, Шолжа-ГӀали
тӀара Ассински консервни за-
вода кулгалхошка шоай кол-
лектива тӀалоацамаш дӀа а
денна, Ассински завода кол-
лективо ший митинге баь со-
цам а баьхаш жоа баьхкар
Шолжа-ГӀали тӀарча завода
болхлой велосипедисташ ноа-
костий Ботвинкин, Шевчен-
ков, Усачев, нохчо Абиев Ий-
сан, Минталиев ишгӀа кхы
бараш. Ассински консервни
завода кӀахьегамхой яхь бе-
хош шоаш баьхгӀагӀа тӀалоа-
цам тӀа Шолжа-ГӀали консер-
вни завода болхлоша яьду:

— Новкостий Ассински
консервни завода болхлой, спе-
циалисташ, гулакхера нах!
Кхы а шергӀа, кхы а дукхагӀа
йоаржае шоай Социалистиче-
ски яхь, кхы а овсаре даха
балха толамаш.

Сийлахь-йоккхача Октяб-
ри Социалистически револю-
цес 40 шу дизарга сийна ду-
кхагӀа араьхергья вай дикагӀа
йола консервни, совдоахаргӀа
вай балха толамаш.

БелгалдӀаьх дезаш да,
Шолжа-ГӀали тӀарча консер-
вни еча завода болхлой, шоаш
даьхана балха толамех кхоа-
чаш баь ца а леш, Ассински
консервни завода кӀахьегам-
хой тӀаьхешаш керда толамаш
даха аьнна денна шоай дош
сийна кхоачашдеш хилар.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

— Ценеи дикен болх барца
мара балха тӀа сий а журтдац
яха консервни еча чеха на-
чальника новкосташ Лещенко
Клавде дешаш дага а лотта-
деш, низ ма-кхоачча, вай кхо-
нача республиканна совгӀат
лерхӀаш болх бу цар. Иштта
дика болх беш а балха боарам
150—160 процент кхоачашбеш
йола нохчий кхалсаг Гешкаева
Сайбат а иштта кхыбараш а.

Ассински консервни завода
кӀахьегамхой котдварна
тхойла а тӀехьа яхь дувл тхо
цкьаз балха тӀа йоах Сайба-
та, хӀана аьлча, тхона хов
балха юкье лелача яхь бок-
кха толам баьхгӀа. Аз дош
лу сай а сай балха новкостий а
цӀераш Сийлахь - боккхача Ок-
тябрь сийна кхы а дукхагӀа кӀа-
хьегам совгӀаташ даха.

Иштта августей сентябрей
бетташка 160—180 процент
кхоачашбир ший балха боарам
Чакхивас а. Цун тӀех дикача
балха, хьокхамаша хьаьгӀт
кӀахьегамана тӀара долча
цӀентӀара из халар. Иштта
цхьабарт болш дика кӀахье-
гаш болх болхлой ба заводе
Мисербиева Хьава а, томатни
чехера Ятуева Тамара а иштта
кхы дукха а.

Шоашкара хьокхам еча ме-
гарболлаш ба цу заводе нов-
кост Чакхивас Ладдал-Мажит
начальник волча строителни
чехера 169 процент бетта йоа-
кхаш вола плотник Авакьян
а, 165 процент балха боарам
кхоачашбеш вола штукатур
Сергеев а, каменщик Миланов
а, иштта кхыбараш а.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дукха а ба цу заводе ха ца
кховсах кӀаьларвар фуд ца
кхы хьабий дикен кӀахье-
гаш балха тӀа хьалхле лелаеш
бола болхлой.

Дезаца денна дика совгӀаташ

Шолжа-ГӀали предприятий керда продукция

Советски йаьдала сийлен 40 кха ха а, рузкьа а кходо цо.
Дезаца денна дика совгӀат да
из.

ДоагӀа машиннаш еш завод
а Шолжа-ГӀали тӀа. Шерра
ляржай укказа октябр хьал-
хара социалистически яхь. Де-
заца ден сийна вай республике
эггара хьалха арахийдай кер-
да продукция — бульдозераш.
Уж гӀишлонаш юча моттигаш-
кара площадкш цӀенеш, наь-
орцах баьхаб чехкагӀа керда
оборудоване тайпаш хьаьде,
халкӀа боахам техникни дика-
гӀа машинех йаьлашбарна тӀа-
гертта кховсам лоттабеш.

Шолжа-ГӀали тӀарча заво-
дй болхлоша инженераша тех-
никаш дикача гулакхаша
жопул партен кхайкамашта.
ТӀехьарча хана, дезаца денна
кийчлуш дукха керда маши-
наш, апараташ, прибораш
араьхаша йолаеннай.

1958 шерла Дерригача дунен
промышленни выставка хьаьл-
ларгӀа Бельге столице Брюс-
селе. Цо хьаьгӀтарда керда
йаьланна а, техниканна а ка-
рагӀаьннараш. Выставке да-
кха лаца сий кхалсаг Нохч-
ПалгӀай АССР-а. Дукха ха
йоаьш «Старогрознефтан»
геофизически контора инже-
нераша керда ший прибор яхь-
ийтай выставке. Забойни ин-
клинометраш оал приборех.

Фу я ужаь? ХьалхагӀа свѣ-
жина бурув нийса тохий хьа-
жаш болх соцабе безаш хулар,
цу гулакха спидальний бри-
гада яха езаш а хулар. Инкли-
нометр яхача прибораша болх
соца а ца беш хьожалу. Дук-

ХалкӀа вахар тоадар—
Коммунистически партен
керттера декхар да

Сийлахь - йоккхача. Ок-
тябрьски социалистически
революцес дунен тӀа эггара
хьалха кӀахьегамхойта по-
литически экономически
бокьонаш енна ца леш ваха-
ра хьал тоадара бокьонаш а
елар.

Октябрьски революцес 40
шу дизарга ССКП Цент-
ральни Комитет даьча
кхайкамаш тӀа йоах:
«Сийлахь адамий
исторен чу керда зама — ка-
питализм йохарен социализм
чоагӀагӀагӀа зама — хьа-
иййлача Сийлахь-боккхача
Октябрин!»

1917 шерла капитализм вай
мехка хьалхьарон соци-
ализм котьларон дерригача
адамашта хьабийлар зиза
теха дика вахар хьалдарла
сийда никь.

Центральни статистически
управлени бюджетта хьа-
жара материалла хьабокх
1940 шерла болхлой дезала
хӀара сага сих кхоачаш хин-
начул дукхагӀа 1956 шерла
дукх 88 процент, чкъаьрийн
чкъаьрийн продукция 89
процент, шурен шурин про-
дукташ шоьза дукхагӀа,
шекар—2-за дукхагӀа кха-
чалга. Колхозникий дезала
сага сих хана чухь дукх
63 процент, чкъаьрийн
чкъаьрийн продукция шоьза
дукхагӀа, шекар 4,4-зи ду-
кхагӀа кхаьчалга.

Укх тӀехьарча хана чакх-
даьхад халкӀа вахара хьал-
торо тоарна докха бал-
хаш. 1957 шерла 1-ча январь
денз кӀезгӀа алапн доагӀа-
ла наха алапн ладкхара
дукха а ахча хьабийлар:
налог ца йоакхаш дола ала-
пн дукхагӀа даьд, 17 мил-
лионал дукхагӀа болча хӀама
совгӀаьхаш пенсеш тӀа до-
ладенд, 7 сакхата мара
болх бергбоаш балха дӀа
оттадеш дола гулакх деш
латт. Салаьлар паздникаш
долчен хьалхьарча денюшка
балха дӀа ладдеш. Кхуьш
боагӀа наха болх бе беза
ха ладдеш. Берхс йолчен
бер дачен кхалсага луш
йола отпуск дукхагӀа лу.

Укх тӀехьарча шерашка
коммунистически партес йок-
ка меропрятеш чакхьаьх
колхозникий хьал-торо то-
арна. Ялат, хьабий продук-
таш, коартлаш, овощаш, со-
маш, технически культураш
паччахьалкхена дӀалуш а
йохаш а луш бола мах
лоархӀам боллаш дукхагӀа
бир. Ахархой болхлойн, гу-
лакхара нахен вахар дӀа-
лахо а тоадарна боккха лоар-
хӀам боллаш ба 1957 ш. йо-
ла бетта ССКП ЦК-си СССР
Министрий Советон 1958
шерла 1-ча январь денз пач-
чахьалкхена яланза я

Чаш дарна җартирийи организацей
йизза йола помощник хила.

ССКП Нохя-Палггай Обкома
пропагандани агитациени отде-
ла заведующий.

М. ХАНАФИЕВ

гуденташа совхоза еррига
толаш чуййшар, кхы дола
аш а дир. Къаьста дика
бир нн. Мальсаговс, Тал-
с, Дзауровас, Яценкас
ара а.

Студенташа совхоза ерига карголаш чуйийар, ккы дола балхаш а дир. Къаста дла болх бир нн. Малъагавс, Талдывс, Дзгуровас, Яенкас ккычара а.

Студенташа совхоза ерига карголаш чуйийар, ккы дола балхаш а дир. Къаста дла болх бир нн. Малъагавс, Талдывс, Дзгуровас, Яенкас ккычара а.

Доазол дехъара

ТХОГА ЯЗДУ

Сийлен грамоташ дӀакхачийтар

Варшава—Польски Халкъан Республикан эггара хозагӀен тоаеннен йола город я. Хадданза шерлуш латт укхазо культурно-боахамӀа тӀишлонаш хьалтӀар. Столице хьалхӀай культурни йӀлмани Дворец, театрал, кино, спортни гӀишлонаш. Бокха теркамбу нах чубахӀа цӀенош хьалдар а. ХӀара шера Варшавера наха хьалду 20 эзар совгӀ нах чуба-

ха цӀенош. ТӀема тӀехьарча шера Варшаве юхаметта а оттадад, хьал а дад 300 эзар гаргта нах чубахӀа цӀенош. ГӀорде хьалхӀеттӀа нах баха керда районаш: МДМ, Муранув, Млынув, Грохув, Прага—II хьӀярар а.

Сурта тӀа: Муранув яха Варшаван эггара йоккхагӀа йолча районех цӀа. Централни польски фотоагентствон сурт.

Вашингтоно Малхбузен Германи герзащӀа кийчӀю

Нью-Йорк. (ТАСС). «Нью-Йорк таймс» яхача газета обзеватела Болдуина хоам бу Малхбузен Германен тӀема нӀаши шердарен, ракеташ атомни герзи юкье а долаш американи герзащӀа из кийчӀярени планаш ювӀаш. «Лакхера гулакх деш волча американи эскар. аӀннача тайпара, — яздӀу Болдуина, — Малхбузен Германе хургда, Европе хӀанзарча ханарча эскарх долӀа эскар, флот, авиаци».

ОША-с кхы хьалхагӀа а Малхбузен Германе 4 гӀашлой, 2 бронетанкови дивизион, 24 авиационни эскадрилеттен, массехк тӀема-форда

подразделенештен тӀема герзащӀа долӀа белгал а даккха, Болдуина хоам бу ОША-ра Малхбузен Германе тӀема герзащӀа телитла дӀахо а ду-кхагӀа хулаш латтӀилгах.

ЯхӀийта лаьрхӀай эггара керда тайпара танкаш, реактивни истребительш, бомбардировщикаш, тӀема-транспортни самолеташ. Гартгарча хана Малхбузен Германе дӀалурда икха эсминец, хӀаьта эсминциш, хин кӀалхара лодкаш иштта кхьидола тӀема кемаш дӀадола лаьрхӀа а да.

«Цхьа ха яьлча, — яздӀу Болдуина, — Малхбузен германски эскарга хургда управлеме яха снарядаш ракеташ».

Найсарен Мельзавода коллективан юкӀара собрани

Найсарен Вокзалерча мельзавода болхлой а, инженерно-технически болхлой а, гулакхерча наьха а собрани хилар 17-ча Октябра 1957 шера. Собрани кӀамаьлаш даьраша белгал даьхар шоашта хьалха латта Сийлахь-йоккхача Октябрски социалистически революцион 40 шу дӀизара сийна долӀа декхаш. Октябран хьалхарча социалистически яхьа белгал баьна болӀа производстве хьалхле лелаю 15 сат, сийлен доска тӀа бакхӀта белгал баьхар. Царна юкье ба балха боарамаш 150 процент кхоачаьдеш болӀа слесараш Пугоев М. Антропов И. 130 процент балха боарамаш кхоачаьдеш грузчиаш болӀа Полонков Д. Ханова Х. иштта кхьӀярар а. Цул совнагӀа собрани белгал даьхар долӀа а долӀаш юктера дӀадахӀа деза кхоачам боарамаш. Сийлахь-йоккхача Октябрски социалистически революцион 40 дузаш дикача гулакхаша наьха ба-ха, Наясарен мельзавода коллектив социалистически яхьа кхьӀярар, Ермоловски элеватор коллективаша. Завода коллективас тӀаолашамаш бел пхьа бар бир.

Завода реконструкци елта а, оборудован тоаьра мел болӀа болх йисте а боакхалба, завод

йола а йолитийла 1957 шера ноябрь бетта хьалхара дӀа-кхоачаьш аьнна.

1957 шера йикхе йисаьча хана ноябрь а декабрь бетташка завода ден-буси балхах йола оварсал тӀехьаькха.

Завод лан заман кийчӀярна йолча ортхемероприйтей план кхоачаьш, завода лӀа хадданза бе болх лалаьше аьнна.

Бокьонца йола промышленни санитарни мероприятиеш лалаьш а е, завода территория тӀа а, еригача цехашка а даьман цхьалхле а, цӀено лелае аьнна.

ХӀара денна, даьман социалистически рузкӀа лорадарна цӀа яларах лорадарна оборудовани ца йохийта кьовсам лоттабе аьнна.

25 декабрь тӀахьаьчаш чӀуе цӀа а, склад а яь яькха, чӀуеца цӀеной ремонт 1957 шера I декабрь тӀахьаьчаш чакхьаькха аьнна.

Шею йоачаш да Наясарен Вокзалерча мельзавода коллектив Сийлахь-йоккхача Октябрски социалистически революцион 40 шу дӀизара сийна, декхаш кхоачаьш дерда аьнна шоаш денна дош дохорг ца хилар а, Советски Дзеьенна наьхаьх продукташ лотторг хилар а.

ЭГНОВ.

Мичара яхьаргӀа дӀаьогӀа гаьнаш?

Найсарерча района ТӀой-юрта Казакстанера цӀаьаькха дуккха нах цӀенош де болаьбенаь, цхьаьбараш шой хьалха хинна цӀенош тоадеш боакх.

Тха юрта баьаьча масса наьха а изаьмо кхьаьча юрташка баьаьча наьха а безам ба шой цӀенош тоаьхьен, бешамашкен гаьнаш йогӀа. Дукха ха йоачаш, радиос гаьнаш йогӀа езеи гаьнаш йогӀа ха хьатӀа-кхьаьчӀи яхьш хьаьхьаькаьдале а, уж гаьнаш мичара я

еза аьнна хӀама алаьзар. ХӀанз гаьнаш дӀае еза ха яьла а юрта баьаь нах дӀаьогӀа гаьнаш я моттиг йолаш бац.

Дика дар, юрташка вӀаш-тӀехь ца доале а, районни центрашка дӀаьогӀа гаьнаш йохьӀаьла вӀаштӀехьаькхаре. Цхьанне мо, массене а, дӀаьогӀаьрга вӀай гаьнаш, вӀай даьхьенх зиза теа беш еш!

ЯНДИЕВ ИЯСА.

Колхозникашта новкъостал дац

Тотал ха яькхьар Мужечарча Орджоникидзе цӀерагӀа колхоза правленес колхоза доаьханга вӀаьла саг ца коравоатӀаш. Деш хӀама а доаьш аьла юкье лелачар хабараша юкхьабеттар болх бе безам бараш а. «Доаьста гулакх да из доаьхан доаьжаде вахар, ме-гаргьовла кьонаха а вӀодий бе-жага» — йоаьхар цар.

Ше цӀа кхьаьча дукха ха яьла-хьаьхьаь колхоза правлене а ваха, аьлар Богатырев Дауда: «Со гӀоргьа доаьхан доаьжаде

сона хетац из доаьста. Цхьан-наха а хьаьнала болх беш а вӀоачаш, наьха хӀамилгаш лек-кьаьлген кьаракьаш мелинген мара кхы гулакх доаьш леларал йогӀа гулакх дац, беж-га вахар».

Цу хана денз ше тӀаьйгӀа болх дика дӀа а хьош, безамца хьайбаьша а хьошаш хьаьвогӀа нов. Богатырев. Цхьаьбаькьа, цо беа белхага хьаьжжа цунна эьаьча новкъо-стала теркам беш яц колхоза правлене. Чуха цӀа а, леладе бежан а доаьш, хала цамогаш, больнице улаш сесаг а йолаш, цӀагӀа катий бераш а долаш, хала лелача хана правленега цӀенош ден етт эьен осуда дийхар Дауда. Правленес дӀаьитанзар Дауда соуда.

ХӀанз леш колхоза цӀеношка ва из, цхьаьбаькьа, колхоза доаьхан отараш тоадеш санна мара председатела заместител волча н. Гандаров Джабраила кхы сукал ца бой шийлача ла даькха дезаргӀа Дауда дезалий. Ийхача правленес фу-гон яьла а ца тига шеи бера-шен ги а декхаш кхьаьхар Дауда хьунагӀаьра даьча.

Ший балхах дот денна, ший декхаш кхоачаьдеш волча болхочоа фу эш ха а, дулуш дола новкъостал цунна де а декхариьла ба колхозийн совхозийн кхьайолча организацией кулгалхой. Юктера озабеза-маш дӀа а даьха болх бетар гулакх лакхагӀа а лоттадеш цӀенача партиийн наьхьаьца дӀаьаьха беа Орджоникидзе цӀерагӀа колхоза кулгалхоша шой болх. Партеи правленеси баьча соаьмга хьаьжжа хӀара бетта аванс теа деза колхозникашта.

Социални лалаьшдара болхлой курсаш

Н. Г. АССР-а оргкомитето социални а лалаьшдара отделе республикан социални лалаьш дара органий заведующей а, лакхерча инспекторий а квалификация лакхьайоаькхаш бетта йола курсаш хьайийлай.

30 сат ва курсаша Юмалуш. Курсангаша Юмалуш, пенс-онни законодательство, дукха бераш долча ноаьншта пача-хьалхкен пособи лу положени, инвалдаш балха уьтгабу гулакхаш, лорий-кхьаьгеама экс-пертни комиссен болх, хӀаьта бухгалтерски учет а, отчетность а, кхьаьраш а йовзийт шарна.

Болх дика бер хӀоастае

Вай, республикан таьнарча мийнне — хьунаштен лоамаш-тен юкье улл Первомайски районера керх хьокха завод. Шой балха декхаш кхоача-ше тӀерташ сибенна хьуьза болхлой бӀаьрабайча, хадданза хьу уьзаш лела машинаш а за-водера кхы балхаш а бӀаьра-дайча хеталу кӀоаргга улла юрт а йоачаш, из города ми-ингт йолаш санна.

Болхлошта йолча оаттонна Леспромхоза ОРС-с йилла № 5 йолаш столони я заводе. Сто-ловера болх нийса а дика а дӀоттабаьб заведующий йолча н. Маьотоси поваро Ремневас-си. Дийнаьха «хӀоаза дӀаьха даа хӀама кийчду кхуьне. Даа хӀама ший ханнаьха, чамболаш а тайп-тайпара даар долаш а кийчду поваро новкъ. Ремневас.

«Книга жалоб и предложений» яхача чуухачар столонен балха хьаьхьаь шоашта бакхьаь а хархьаь а хеташ дола хӀамаш яьдеча книжка тӀа хьаьжжа ховрида столонен коллектив болх дика беш хилар. Цу тӀа яьдӀаьд столонен коллективан-на, кхьаьстта а заведующий йолча новкъ. Маьотоса а, повар йолча новкъ. Ремневана а, цӀоаьгӀа баркалаш оалаш. Ад-министратцен гӀаьлаьло я лу книжка тӀа наха яьдӀаьча хӀа-машта жоп ца далар.

Кхы а дикагӀа тоаьла йиш йолаш бар столонен болх, на-гаьха санна ОРС-а балхьаьна новкъ. Кузнецовси Леспромхо-за участкан начальни новкъ. Губинен кӀезига-дукха терко йоре. Шортта машинаш я Лес-промхоза участкан доаьлаьха, хӀаьта а ший болхлошта дол-ча гулакхаш новкъ. Губина ав-томашина цӀаьлар баьхан дол-лаш Орджоникидзеьски стони-цера хьаьтӀа йиш йоачаш латт шурий продукташ, шушаькара хьш. Цул совнагӀа, электро-станцес боарамгӀ болх ца бар баьхан долаш сеса латт холодильник. Холодильнико цӀоаьгӀа новкъостал ду кхуьне-моллаьла яьла а шу чу оттаь продукт эьишча хана хьаьйца-ча керда йолаш санна хул. Из болх беш яьларе даьман болх-лошта кийча лоттаде йиш хурьгар дулх, керда чакьаьра, колбасни изделеш, шурий про-дукташ и. кх. дӀ.

А. ПЛИЕВ,

(«Сердало» соб. корр.).

Керда арадаьнна № 6 йола бюллетень

Нохч-ПалгӀай совнархоза нефтестерераьтываьшчи про-мышленности управлене № 6 йола бюллетень арадаьннад.

Бюллетенга тӀа дуьц новго-розненски нефтестерераьтыва-ьшчи заводи коллективно № 43-1 йола крекинга установка от-таьра опыта хьаьхьаьха.

Цу установкан коллективно ремонт ца еш установка болх бара боарам 45 ди-бийсен долаш 317 денген - бийсанген кхоачийт ремонтана юкьера ха.

Бюллетенга тӀа дуьц, № 43-1 установкан опыт хӀанз кхьайол-ча технологически установкой коллективаша дӀаьийар.

А. ИСАЕВ.

Укх денношка Нохч-ПалгӀай АССР-а Оргкомитета предсе-датель волча новкъоста М. А. Гайрбековс РСФСР-а Лакхер-ча Совета Президиума цӀерах Шолжа-гӀали тӀарча хьаьхар-шошка Я. Г. Абраменкога, Л. А. Будниковайга, К. П. Минеевой-га дӀакхачийтар РСФСР-а за-служенни хьаьхархо аьнна ца-рех цӀи тиларах йола Сийлен грамоташ.

РСФСР-а заслуженни лор аьнна цӀи тиларах йола Сий-лен грамоташ иштта дӀакхач-ийтар Нохч-ПалгӀай респуб-

лике лорий балхаш деш болча Л. Г. Голыманова, А. В. Дага-евага, Л. А. Лебедевага, М. И. Перестенкога, Р. Г. Окринниковага, В. А. Скры-гинга.

Шоаш хьаьга кьа селла деза лархӀарах партеи правитель-ственон цӀоаьгӀа баркал а оалаш, Нохч-ПалгӀай респуб-лике лорий балхаш деш болчар кхьаьгеамхой унахцӀено лора-елга кхы а дукхагӀа тоаде шоай мел болӀа нӀз тӀаьхьийта дош делар Сийлен грамоташ дӀаьйцараша.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛАРЕХ

Назаровски ССКП-н Райко-ма секретара новкъоста Газди-ев З. хоамбу: 5 ча сентябре № 20 газета тӀа араьйнача, «Назаровски Райпона юктера кхоачамбоаьараш дӀадахӀа».

яхача статьяс гучаьаьхараш бакхьаьларах. РайПО-н кертера бухгалтер Сагови, РайПО-н председатела заместитель Ев-лоеви балха тӀара дӀаьаьхар.

Тхона бӀаьрагӀайнай говзалца хьаьл Лайттан спутник

Радио хоамашка ла а дий-гӀа, 15 октябре 05 сахьат 18 минут яьлча говзалца хьаьл спутник ТӀойлсена тӀа гӀола дӀаьогӀаьрга аьнна, карта тӀа хьаьжа Стокгольм - Минск - Харьков - ТӀойлси гӀола цо беш болча наьхьаьга хьаьжа из соаьм бир, кьӀлбаседа - ма-лх-бузгенгара аьнна кьулхье - малхбоале кхаччалца спутник бӀаьрагӀаьрга сона аьнна.

15 октябре 04 сахьат 45 ми-нут яьлча сигнален хьаьжа вӀаьлар со. Московски сахьаьт тӀа 05 сахьат 5 минут яьлча, Малая медведица яхача сед-кьашта аьрьдехьа, сийрда йоа-ш йодаш сердал бӀаьрагӀаьра сона, турмал а йоачаш. Сихьа ваьаьча аз сай дезалга дӀа а аьнна дӀахо хьоажаш хилар тхо дерригача дезалца. Эггара

хьалхар спутник хьаьгучаьола-гӀа, 15 октябре 05 сахьат 18 минут яьлча гӀола чекхал лаьгӀлуш дӀаьаьхар из. Кьулбе-хье - Малхбоален чекхал лаь-гӀлуш дӀаьаьхар из. Кьулбе-хье - Малхбоаленга яьлча, из цӀьаьга сийрда йоалар, цул тӀехьагӀа зӀаьмгӀаьла йоалар, 05 сахьат 10 минут яьлча из бӀаьра ца гӀуш кьӀаьлаьлар.

Коммунистически партес кулгал а деш хьаьла латгача Советски йӀлмано говзалца хьаьаьча Лайттан спутника се хьаьжача хана аьса вӀай хоаа ДӀаьхен курал баьхан даь док-хьал а лалаьмате цӀоаьгӀа се гӀаьдаьаьра а дешаьша дӀаьола-лаш сога.

А. И. БОРОДЕНКО.

«Красный молот» яхача заводи инженер-инструктор.

Во лел кино хьокхар

Дуккхача наха пӀаьда эьнаш, бокхьаьча лорхӀаьмера искусств-ван даьжа да кино. Цун кер-тера лорхӀаьм латт Советски адамашта Коммунистически хьаьхам а коммунистически об-щество оттаьра а наьхьаьш дӀаьхьаьрах. Из бокхьа лор-хӀаьм бола кино хьокхара болх во лел Первомайски районера Оалкам яхача юрта. Цу юрта дешанза бола нах дукха ба. Кинога ца хьаьжача кхы са-кььарден болаш хӀама дац цар-на бӀаьрагӀа. Бетта, шин бетта

цӀьаь мара хадац кино. Советски Союза партес а правительствос а адамашта сердало лойла яха постановле-ни араьйлайт.

Оалкам яхача юртан кулгал-хой декхариьла ба каст-каста юрта кино хурдолаш оарцӀа-гӀаьла, хӀана аьлча дика фильм - Советски наха дика хьа-хам ба.

ГАЦИЕВ М.

РЕДКОЛЛЕГИ.

Школай директорашка, библиотекай заведующешка, МТС-ий а совхозий а директорашка, колхозий председателашка. Городской, районий, юртий, школай, совхозий, колхозий, проф-союзни а технически библиотекашта эьна, 1958-ча шера лаьрхӀа до-ла книжкаш лалаьше договораш уьтгае йоаленнай Нохч-Пал-гӀай Библиотекай Коллектор. Библиотекай Коллектора адрес да: город Шолжа-гӀала, Авгу-стовски улица, 6, телефона № 2-23-88.

Политически, художественни, йӀлма-технически литература мас-санаьха а дӀакхачийтара 1957 шера 6-ча Октябре денз 6-ча НобгӀа кхаччалца

Месячник ду

НОХЧ-ПАЛГӀАЙ КНИГОТОРГОН, РЕСПОТРЕБСОЮЗОН, СОЮЗПЕЧАТОИ.

ОАХА ДЕХАР ДУ КНИЖКАЙ ТИКАШКА ДАХКАР. Тикаш йийла я гуьрийна 9 сахьат даьлача денз саьрийна 7 сахьат дӀаьлаьла.

Абат (дӀахододар)

26-гӀа УРОК

Яь

Яс-ли Я-лат
Ялх Ян-даре.
Яли дика я. Бераш яьле хул.
Яьле дика леладу бераш. Берий кулгалш дул даар даале.
Берашта даар дика тел яьле.
Дика бераш да яьлера дараш.
Хоа леладу яьле бераш. Хоа ловз Тамарни Мухтари.

д е й а т

27-гӀа УРОК

Чч

Ча.

Ча-ра чим чон Ча-би
Ча нӀз болаш майра я. Из лел ара.
Ча нӀз болаш, майра я. Из лела ара.
Ча тайша я.
Чабена чан сурт дилла хов. Тате а хоаа дул чан сурт.
Сурташ хоаа дехка деза. Дика деша деза. Чабе дика деш.

28-гӀа УРОК

Фф

Фа-та

Фо фа-та форт фусам
Фу фер-та флот фийт
Долле, бераш.
Ког нийса ловза, хоаа долале.
Чехка тоха, Фата, фата.
Долле, долле, бераш ловза.
Ара вӀаьле оаз хоаа оал.
Тхо, дешархой, Ленина бераш да.

29-гӀа УРОК

Тха школера бераш дахар латере.
Из лагерь улар додача хин йисте.
Бераш хоаа лелар. Берашта даар дика телар.
Лагере дика я.
Ча-ра ялх фо
Ча-би я-лат фу
Ча-мн я-ха фа-та
Яс-ли зи-за ла-ба.

30-гӀа УРОК

Ьь

Фуь.

Ший Тоь-ал

Дий

Нане Султана дий фуь делар.

Тхо ловза ухар.

Тхо беша ловза ухар,
Бераша долхаш оалар, долле,
Вий-вий вӀолаш. Сиха.
Нийса долалора тхо.
Ма хоаа ловзар тхо ара.
Нане Султана дий фуь делар.

31-гӀа УРОК

Аь

Аь-то-мо-бийь.

Фо-нарь Но-ябрь Ян-варь
Сле-сарь Де-кабрь Февраль.
Городе.
Городе водаш сона яьра автомобиль.
Из дар ноябрь бетта. Сиха йодар из.
Оаха ера городера фонарь.
Фонарь сийрда я. Автомобиль сийрда йоат.
Владимир Ильич Ленин бераш дезаш вар.

32-гӀа УРОК

Аь

Аьшк.

Аьшк Дарь Аь-диг Аь-зи.
Аьшк Даст-та Аь-тиг Аьш-жал.
Со дика лийчав. Нане са кочан хаченей аьшк теаьх.
Аьшк теаьх коч шаьра хул.
Аьшк етт Аьсета а.
Лувча деза! Лувчар дика да.
Лораша йоах каст-каста лувча.

34-гӀа УРОК

Яь

Яь

Яь-лар Яь-ла
Вь-лар вь-ла-ча
Вь-тар вь-та-ча
35-гӀа УРОК
Комарий ьышка ера тхона даде.
Ши ди даьлча боалий ьышка а ера.
Яьсца ьышка яь я.
Лелас атта я ьышка.
Аз а Аьсета а биар боалаш.
Аьсета ловзоргаш да ьышкен ведарги.
Яьш-ка.

(Хашагуьгов М. М.).